

Remissvar SOU 2019:32 Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord

Stiftelsen Allmänna Barnhuset välkomnar utredningens förslag och tillstyrker dem i sin helhet. Det är mycket angeläget att uppmaning till självmord kriminaliseras liksom att det straffrättsliga skyddet för barn som bevittnar brott mellan närstående stärks. En kriminalisering av bevittnandet är ett nödvändigt steg. Barnhuset vill framhålla att övriga åtgärder som föreslås i 10.11.2. för att stärka den rättsliga ställningen för och omhändertagandet av barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar mellan närstående är mycket angelägna. Att dessa åtgärder även gynnar barn som utsatts för andra brott gör dem än mer angelägna. Det är inte acceptabelt att villkoren för barn som utsatts för brott varierar så kraftigt över landet, och om olikheterna inte adresseras riskerar de att öka än mer när barn som bevittnat våld mellan närstående blir målsägare. En lösning på det är att alla barn som misstänks vara utsatta för brott tas emot på ett Barnhus med hög kvalitet och tillräcklig bemanning för att erbjuda stöd och behandling. Frågan om att det finns behov av författningsreformer och andra åtgärder för barnhusens verksamhet bör därför utredas skyndsamt.

10.2.2. Övervägande: Starka skäl talar för en kriminalisering av att utsätta barn för att bevittna våld eller andra brottsliga handlingar mellan närstående.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar bedömningen.

10.2.3. Förslag: En ny bestämmelse ska införas i fjärde kapitlet brottsbalken som gör det straffbart att utsätta ett barn för att bevittna brottslig gärning som begås av och mot en närstående person och är ägnad att skada tryggheten eller tilliten hos barnet i förhållande till någon av dessa personer.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

10.2.4. Bedömning: Det ska vara styrkt att ett brott har bevittnats för att ansvar för bevittnande ska kunna fastställas.

Förslag: En ny straffbestämmelse ska inte undantas från allmänt åtal. Några särskilda regler om preskription ska inte införas

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar bedömningen.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

10.2.5. Förslag: Endast uppsåtliga gärningar ska omfattas av straffansvar.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

10.2.6. Förslag: Brottet ska benämnas barnfridsbrott och införas i fjärde kapitlet brottsbalken.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

10.2.7 Förslag: Straffet för brott av normalgraden ska vara fängelse i högst två år. I mindre allvarliga fall ska dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Det ska införas en bestämmelse om grovt barnfridsbrott. Straffet för grovt brott ska vara fängelse i lägst nio månader och högst fyra år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningen som bevitnats har varit av särskilt skrämmande och traumatisk art.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

10.2.8. Bedömning: Den befintliga straffskärpningsgrunden i 29 kap. 2 § 8 brottsbalken kan alltjämt komma att bli tillämplig om ett nytt barnfridsbrott införs. Förslaget om införande av ett barnfridsbrott medför inte något behov av ändringar i denna bestämmelse.

Införande av ett särskilt barnfridsbrott bör inte leda till en lindrigare bedömning av sådana gärningar jämfört med om de beaktas som försvårande omständigheter.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar bedömningen.

10.2.9. Förslag: Rätten till särskild brottskadeersättning för barn som har bevittnat brott mot närstående ska tas bort.

Bedömning: Barn som har utsatts för att bevittna våld eller andra brottsliga handlingar mot närstående kan vid införande av ett barnfridsbrott få rätt till skadestånd för den kränkning brottet innebär samt för personskada.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar bedömningen.

10.2.10. Bedömning: Det krävs en kriminalisering för att barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar mellan närstående ska få sina rättigheter tillgodosedda på ett tillfredsställande sätt.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar bedömningen.

Förslag: Om en särskild straffbestämmelse inte införs, kan en rätt till särskild företrädare för barn införas för barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar mellan närstående, om någon av barnets vårdnadshavare misstänks för brottet. Den särskilda företrädaren bör då ges befogenhet att besluta om barns deltagande i förhör med anledning av det brott som bevittnats samt ansöka om brottsskadeersättning för barnets räkning.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

10.2.11. Bedömning: Det behövs, utöver kriminalisering av bevittnande, åtgärder för att stärka den rättsliga ställningen för och omhändertagandet av barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar mellan närstående. Dessa åtgärder bör även omfatta barn som utsätts för fysiska övergrepp av närstående.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar bedömningen.

Förslag: Uppdraget för särskilda företrädare för barn ska utökas till att omfatta fler åtgärder för att tillvarata barnets rätt under förundersökning, rättegång och efterföljande process.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

Bedömning: Frågan om att införa en ny form av ombud för barn kan behöva utredas särskilt.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar bedömningen.

Bedömning: Det finns inte anledning utvidga möjligheten att avvakta med expediering av interimistiskt beslut om särskild företrädare för barn eller att införa en möjlighet att underlåta att informera vårdnadshavare om sådant beslut.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar bedömningen.

Bedömning: Det bör i lämpligt sammanhang utredas om det finns behov av författningsreformer och andra åtgärder för barnhusens verksamhet, för att alla barn som utsatts för brott av närstående ska ha likvärdig rätt till anpassade åtgärder oavsett var i landet de bor.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar bedömningen.

10.3.3. **Bedömning:** En kriminalisering av uppmaning till självmord är godtagbar i relation till regeringsformens bestämmelser.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar bedömningen.

10.3.4. **Förslag:** En ny bestämmelse ska införas i 4 kap. brottsbalken som gör det straffbart att hetsa, uppmana eller på annat sätt utöva psykisk påverkan mot någon att begå självmord, om det till följd av särskilda omständigheter funnits en inte obetydlig risk för att agerandet skulle leda till sådan handling.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

10.3.5. **Bedömning:** Underlåtenhet att ingripa mot självmord eller självmordsförsök ska inte medföra straffansvar utöver vad som kan åligga någon inom ramen för ett tjänsteansvar eller motsvarande.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar bedömningen.

10.3.6. **Förslag:** Endast uppsåtliga gärningar ska omfattas av straffansvar för brott av normalgraden. Om någon gör sig skyldig till uppmaning till självmord och är oaktsam beträffande de särskilda omständigheter som inneburit en inte obetydlig risk för att agerandet skulle leda till sådan handling, ska ansvar för oaktsamt brott kunna komma ifråga.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

10.3.7. **Förslag:** Brottet ska benämnas uppmaning till självmord och införas i fjärde kapitlet brottsbalken.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

10.3.8. **Förslag:** Straffet för brott av normalgraden ska vara fängelse i högst två år. Det ska införas en bestämmelse om oaktsam uppmaning till självmord. Om någon gör sig skyldig till uppmaning till självmord och är oaktsam beträffande de särskilda omständigheter som inneburit en inte obetydlig risk för att agerandet skulle leda till sådan handling, ska ansvar för oaktsamt brott kunna komma ifråga och straffet ska då vara böter eller fängelse i högst sex månader. Bestämmelsen om olaga förföljelse ska tillföras en skrivning om att uppmaning till självmord kan ingå i det brottet.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

10.3.9. **Förslag:** En straffbestämmelse om uppmaning till självmord ska förenas med en regel om ansvarsfrihet om det med hänsyn till omständigheterna framstår som oskäligt att döma till ansvar för gärningen.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

10.3.11. **Förslag:** Uppmaning till självmord ska inte undantas från allmänt åtal. Vanliga regler för preskription ska gälla för brottet.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

10.3.12. **Förslag:** Försök, förberedelse eller stämpling till uppmaning till självmord ska inte omfattas av straffansvar.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

11.1. **Förslag:** Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2021.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

11.2. **Förslag:** Det behövs inte några särskilda övergångsbestämmelser vad gäller de nya straffbestämmelser som föreslås. Beträffande övriga förslag finns behov av en övergångsbestämmelse för brottsskadeersättning för barn som bevittnar våld.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget.

12.2. **Bedömning:** I kapitel 10 föreslås lagändringar som innebär utvidgningar av det straffbara området och ett utvidgat uppdrag för särskild företrädare för barn. Detta kommer att innebära merkostnader för flera olika myndigheter. Det är inte möjligt att med någon säkerhet uppskatta hur stora de tillkommande kostnaderna för staten kommer att bli. För de myndigheter inom rättsväsendet som hanterar stora mängder förundersökningar och brottmål, det vill säga Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Sveriges domstolar, kan dessa rymmas inom respektive myndighets befintliga anslag. Kriminalvården kommer att vara i behov av en utökning av sitt anslag med uppskattningsvis cirka 25 miljoner kronor per år. Även anslaget för rättsliga biträden kommer att behöva höjas något, enligt utredningens bedömning med cirka 29 miljoner kronor per år.

12.3. **Bedömning:** Förslagen kan leda till minskad brottslighet.

12.4. **Bedömning:** Förslagen bidrar till att uppnå det jämställdhetspolitiska målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Förslagen kommer inte att medföra några andra konsekvenser av de slag som anges i 15 § kommittéförordningen. Förslagen kan komma att ha en positiv effekt på lagstiftningen i relation till barnkonventionens krav.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar bedömningarna.

Ärendet har beretts av Åsa Landberg.

2019-09-18

Cecilia Sjölander
Generalsekreterare

Anne-Marie Brodén
Ordförande